

Iván Magdaléna

Hétköznapi csodák

Ötletek az óvodai élet mindennapjaihoz

Írta:
Iván Magdaléna

Fedélterv:
Boldog Dániel Zoltán

© Kiadja a Novum Könyvklub Kft.
www.novumkonyv.hu

HU ISSN 2063-515X
ISBN 978-615-5029-90-5

A kiadó a kiadói jogot fenntartja. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű,
sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

A kiadásért felel a Novum Könyvklub ügyvezetője
Szerkesztő: Bozsik Rozália Luca
Anyanyelvi lektor: Gellér Tibor, Manxhuka Afrodita
Tördelés, nyomdai előkészítés: Boldog Dániel Zoltán

Pannónia Nyomda Kft.
Felelős vezető: Halász Gábor

Előszó

A 2001-ben megjelent Ötlettárban azt írtam, hogy az ötletek sokszor feledésbe merülnek, mert nem kerülnek feljegyzésre. Ezért készült ez a gyűjtemény, amelynek első fejezete (kisebb tartalmi és formai módosításokkal) megmaradt az évszakok köré gyűjtött tevékenységek ötlettáraként, míg a második fejezet az elmúlt időszak változásai hatására született. Gondolok itt elsősorban az országos óvodai alapprogram változásaira, amelyek nem új dolgokat várnak el az óvodai nevelésben résztvevőktől. Inkább egy szemléletváltást jelent: egy kicsit több rugalmasságot, egy kicsit több tevékeny cselekedtetést, használható tudást, egy kicsit mást a mindennapokban. Azt, hogy merjünk elrugaszkodni a megszokottól, merjük rugalmasan kezelni az időkereteket, érvényesüljön a gyermeki kíváncsiság, az alkotókedv, a tevékenységekben megvalósuló tanulás.

Óvónóként velem is gyakran előfordul, hogy egy-egy jónak tűnő ötletet a gyerekek nem olyan lelkesedéssel fogadnak, mint ahogyan én elgondolom, eltervezem. Ilyenkor merjünk „lapozni”, de ha egy hirtelen vezérelt ötlet még sokkal többet hoz ki a gyerekekből, alkotókedvre, kíváncsiságra serkenti őket, akkor hagyjunk teret és időt ezek megvalósulására!

A II. fejezetben szereplő témák, játékörök KERETLEHETŐSÉGEK a tevékenykedtetésre. Olyan lehetőségek, amelyek a használható tudást, az örömteli, kíváncsi felfedezést jelentik. Szabadon bővíthetők, szűkíthetők, variálhatóak – az óvodapedagógus kreativitásától, a gyermekcsoport fejlettségétől, érdeklődésétől függően. Az időkeretek is rugalmasak: egy-egy téma lehet egy hónap, de akár több is, kevesebb is – a gyerekek érdeklődésétől, közreműködésétől függően.

Az egyes témakörök nem szükségszerűen tartoznak egymáshoz: bármely évszakhoz, más témakörhöz is kapcsolódhatnak (pl.: HANGOK VILÁGA – tavasz, tavaszi zsongás; AZ IDŐ – tél, újév stb.), de a leírt sorrendben szeptembertől májusig is egymásra építhetők.

Vers, mese, zenei anyag azért nem került a tevékenységek közé, mert nagyon sok jó gyűjtemény áll az óvodapedagógusok rendelkezésére. Ezeket mindenki saját elképzelése, affinitása szerint hozzárendelheti a témakörökhöz.

A fejlesztés lehetőségei – ez került a tevékenységek mellé. Itt is LEHETŐSÉGEKRŐL van szó – amit én, ezeknél a tevékenységeknél kiemeltnek éreztem. Előfordul (egy korcsoporton belül), hogy nem ismétlődik egy-egy fejlesztési lehetőség (mint pl. a verbális fejlesztés), mert ez szinte minden tevékenységnél megjelenik. Mindannyiunk előtt ismert az a tény is, hogy minden, amit a gyerekekkel teszünk, egyben valamilyen fejlesztési lehetőség is...

A *Projektalapú ötlettár*at lapozgatva lehetőség adódik saját csoportunkon belül a differenciálásra is, mivel minden témakörnél különböző korcsoportok és ezek tevékenységei is megjelennek. Ötleteket meríthetünk fejlesztéshez, de tehetséggondozáshoz is. Az utóbbi a témakörökön, tevékenységeken keresztül megvalósítható gazdagítás, dúsítás. Ugyanis, a tehetséges gyerekeknek mennyiségi és minőségi szempontból mást és *másképpen* kellene nyújtanunk. A kívánatos az lenne, ha az óvodák, iskolák kevésbé tudás- és teljesítmény-centrikusak lennének, a gondolkodás- és **krea-**

tivításfejlesztés, a szociális készségek fejlesztése stb. nagyobb szerepet kapnának a lexikális anyag sokszor öncélú elsajátítása helyett.

Mindezek megvalósításához kreatív pedagógusra van szükség, akinek van elég bátorsága ahhoz, hogy az újat, szokatlant kipróbálja, és ne a gyors és könnyű sikerre törekedjen.

Ez a szemlélet adta az ötletet a III. fejezet címéhez: *Kreatív óvónő – kreatív gyermek*, ami gyakorlati útmutató lehet a mindennapokban a kreativitás fejlesztésére.

A *Hétköznapi csodák* az első osztályt indító tanító néniknek is segítséget nyújthat az óvoda-iskola átmenetben. Ugyanis, ha azt szeretnénk, hogy az iskolában is megmaradjon a gyerekek érdeklődő kíváncsisága, tudásvágya, kreativitása, jobban kellene ismerni a „háttér”, az ismeret- és élményszerzés „óvodás” voltát.

A témákat, játékötleket sokéves munkámból merítettem, de ez az ötlettár sem készülhetett a teljesség igényével, mert egy-egy szituáció újat hozhat, folyamatosan bővíthető, formálható, gazdagítható.

Mindezekhez jó „ötletelést” kívánok!

Iván Magdaléna

Tartalom

Ötlettár.....	6
ŐSZ - Ötletek és technikák őszi tevékenységekhez	6
TÉL - Ötletek és technikák téli tevékenységekhez.....	10
TAVASZ - Ötletek és technikák tavaszi tevékenységekhez	17
NYÁR - Ötletek és technikák nyári tevékenységekhez.....	24
Projektalapú ötlettár	27
Én.....	28
„Egyszer volt egy mesebolt...”	33
„Szó, fon, nem takács”	36
„Süssünk, süssünk valamit...”	39
Az idő	45
A hangok világa	48
A föld.....	51
A víz.....	54
A levegő	57
A fény	60
Kreatív óvónő – kreatív gyermek	63
A tehetségről – dióhéjban	64
Csodaház, Csodatábla	70
Az óvodai élet színterei	73
Hétköznapi csodák – témák és technikák a kreatív tevékenykedtetésre	76
Egyéb csodás kellékek az óvodában	83
Felhasznált szakirodalom.....	87

Projekt alapú ötlettár

Én...

„Egyszer volt egy mesebolt...”

„Sző, fon, nem takács”

„Süssünk, süssünk valamit...”

Az idő

A hangok világa

A föld

A víz

A fény

A levegő

ÉN...		
	TEVÉKENYSÉGEK	A FEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI
3–4 évesek	<p>...látom, hallom, érzem</p> <p><u>Érzékszerveink</u> (mondókák, mondogatók: „Itt a pislogója...”, „Orrom, orrom...”, „Erre bic, erre bök...” stb.)</p> <p><u>A szemünkkel látjuk:</u> egymást, saját- és mások jelét, képeket, fákat, madarakat stb.</p> <p><u>A fülünkkel halljuk:</u> egymás hangját, a zörejeket, hangszerek hangját</p> <p><u>Az orrunkkal érezzük:</u> az illatokat (kisüvegekbe pl.: ecet, tea, szappanos víz); a természet illatait (pl.: a virágok illata)</p> <p><u>Megkóstoljuk:</u> a gyümölcsöket, zöldségeket („Csukd be szemed, nyisd ki szád!”);</p> <p>„Érzed?” (puha, meleg, hideg, szúrós – gombolyagok, gyapjú, gesztenyehéj, jég, stb.)</p> <p>„Milyen ügyes a kezed?”: „Varázs zsák” Tenyérynymomat, ujjfestés</p> <p>...a tükör előtt (önmaga felismerése – szemszín, hajsztín; milyen a ruhája; fiú–lány; vidám, szomorú; testrészek felismerése, megnevezése: „Hova szállt a pillangó?” – a tükörben figyelni az ujjbáb mozgását)</p>	<p>Percepció (vizuális, tapintásos, hallási észlelés fejlesztése)</p> <p>Verbális (testrészek, érzékszervek, tulajdonságok)</p> <p>Finommotorika</p> <p>Testséma (testrészek ismerete, testfogalom)</p>
4–5 évesek	<p>...látom, hallom, érzem</p> <p><u>Érzékszerveink</u> (nevük, funkciójuk)</p> <p><u>A szemünkkel látjuk:</u> egymást (vidám–szomorú), a természet változásait (évszakok), a képeket, tárgyakat (eseményképek, mesemozzanatok)</p> <p>„Mi változott meg – mi hiányzik?” (5–7 tárgy sorozata)</p> <p><u>Ha becsukod a szemed</u> (mit látsz, mit érzel?)</p>	<p>Verbális fejlesztés</p> <p>Vizuális zártság</p> <p>Változás a vizuális mintában</p> <p>Kifejezőkészség</p>

ÉN...		
	TEVÉKENYSÉGEK	A FEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI
4-5 évesek	<p><u>A fülünkkel halljuk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • egymás hangját („Kipp, kopp, kopogok, találd ki, hogy ki vagyok?” „Hol vagy, Jancsi?” – szembekötödsdi) • a természet, az utca hangjait, („Varjú vagy cinege?” „Melyik jármű hangja?”) • zörejeket, hangszerek hangját („Mi szól a kendő alatt?”) – zörejhangok, hangszerek felismerése után a megfelelő zörejforrás, hangszer megkeresése, kendő alatt kitapintása <p>„Ismered?” – dallamok felismerése (furulya, xilofon)</p> <p><u>Ha befogjuk a fülünket</u> – a csend „hangja”</p> <p>„Csendkirály” – korona kerül a csendkirály fejére, majd akire a játékirányító rámutat, nagyon csendesen lépked a király elé, és megkérdezi: „Elfogadsz-e csendkirálynak?” Ha elég csendesen lépkedett, akkor igen, és ő lesz a csendkirály. Ha pedig zajt csapott, új játékos próbálkozik</p> <p><u>Lerajzoljuk/festjük a zenét</u></p> <p><u>Az orrunkkal érezzük:</u> az illatokat (illatüvegek: fahéj, bors, ecet, stb.); a természet illatait (pl.: a virágok, nedves föld, falevelek illatát); a konyha illatai (sült tök, mézeskalács stb.)</p> <p><u>Megkóstoljuk</u> („Csukd be szemed, nyisd ki szád!” – gyümölcsök, zöldségek, lekvár, méz stb.) – sósat, édeset, savanyút</p> <p>„Érzed?” (puha, hideg, meleg, sima, érdes – gombolyagok, jég, gyapjú, textilek, dörzspapír, „melegforrások” stb.)</p> <p>„Varázsdoboz” – csengő, üvegben só, porcukor, papírban szappan, egy gombolyag – melyiket hogyan érzékeljük?</p> <p>„Varázszsák” – gyümölcsökkel, zöldségekkel, tárgyakkal</p> <p><u>Gyapjúkép</u> (üveglap alatt)</p> <p><u>Textilképek</u> (vágás, ragasztás) – különböző méretű papírokon</p> <p>„Ez vagyok én” – nagyméretű csomagolópapíron körberajzolni a gyerekeket, majd mindenki saját elképzelése alapján elkészíti gyapjú, textilek, ragasztó, filctoll stb. biztosításával</p>	<p>Hallási észlelés, hallási-tapintásos interszenzoros fejlesztés</p> <p>Auditív memória</p> <p>Szem-láb koordináció</p> <p>Kreativitás, finommotorika</p> <p>Szókincsgyarapítás (illatok, ízek)</p> <p>Ízlelés fejlesztése</p> <p>Tapintásos észlelés (méret, forma, felület, anyag)</p> <p>Szem-kéz koordináció, finommotorika</p> <p>Kreativitás</p>

ÉN...		
	TEVÉKENYSÉGEK	A FEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI
4–5 évesek	<p>...amikor vidám – szomorú vagyok</p> <p><u>Örömforrások</u> (a családban, a csoportban) <u>Vidám átöltözés</u> <u>Vidám történetek, mondókák</u> (névcsúfolók), versek <u>Szomorú leszek, ha...</u>(érzések, események) <u>Mókás rajzok, alkotások</u> (pl.: újságokból arcrészleteket kivágni, papírtányérra felragasztani, fonalakból hajjat ragasztani)</p>	<p>Kifejezőkészség A szem fixációs működésének erősítése, vizuális zártság, verbális fejlesztés Kreativitás Verbális fejlesztés</p>
5–7 évesek	<p>...látom, hallom, érzem</p> <p><u>Érzékszerveink</u> (nevük, funkciójuk) – könyvtárból könyveket kikölcsönözni a témának megfelelően <u>A szemünkkel látjuk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • társaink mozgását (egyszerű testmozgás bemutatása – a többiek megmondják, melyik testrészével végezte és mit csinált); • mi hiányzik róla (rajzon kiegészíteni a hiányzó érzékszerveket, testrészeket) • mi változott meg (8–10 különböző tárgy sorozata – megnézik a minta sort, becsukják a szemüket, a játékirányító változtat a sorozaton) • mi vagy ki hiányzik (a tárgysorozatból egyet elrejtünk; „Az erdőben jártunk, keltünk, egy társunkat elvesztettünk...”) • a világ legjobb gyerekeit (egy cipődoboz aljára tükröt helyezünk. Elmondjuk a gyerekeknek, hogy ebben a dobozban található a világ legjobb gyerekének a fényképe. Mindenki belekukucskálhat, de a játék végéig ne árulják el, hogy kit láttak. Amikor már mindenki belenézett, megkérdezzük: „Ki a világ legjobb gyereke?” – „ÉN!” <p><u>Ha becsukod a szemed:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • „Érintsd meg!” (tükör előtt: a játékirányító mond egy testrészt, a csukott szemű játékos megmutatja, majd nyitott szemmel leellenőrzi a tükörben) • „Hol érintettelek meg?” (megmutatni, megnevezni) • „Mit látsz, mit érzel?” (miért félünk a sötétben, mit érzünk ilyenkor) 	<p>Verbális fejlesztés</p> <p>Vizuális memória</p> <p>Testfogalom</p> <p>Változás a vizuális mintában</p> <p>Vizuális zártság</p> <p>Pozitív énkép alakítása</p> <p>Testséma (testrészek ismerete)</p> <p>Érzelmek, hangulatok kifejezése</p>

	TEVÉKENYSÉGEK	A FEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI
5–7 évesek	<p><u>A fülünkkel halljuk:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • honnan jön a hang (a terem különböző pontjain hangkeltő eszközt helyezünk el. A gyerekeknek ki kell találniuk és megfogalmazni, hogy honnan szól a hang. Pl.: a szekrényből, az asztal alól stb.) • környezetünk hangjait (zörejek, hangszerek) • „Kakukktójtás” – különféle korábban bemutatott tárgyakat, hangszereket letakarunk, vagy paraván mögé rejtünk. Hármat-hármat megszólaltatunk, a nem odaillőt kell kitalálni (pl.: celofángyűrész, ritmuspálca, dob; üveg pohár, kulcsosomó, xilofon stb.), megfogalmazni: MIÉRT? (hangszer-nem hangszer). Nehezíthetünk úgy, hogy a különbözőség a megszólaltatott tárgyak anyagára vonatkozik (pl.: papírtépés, fakocka, ritmuspálca; triangulum, kulcsosomó, üveg pohár stb.) • a kígyó (<i>sz</i>) – vonat (<i>s</i>) stb. hangját: egy adott hangra kell figyelni a szavakban. Ha hallják benne, felemelik a kezüket, vagy az adott hanghoz tartozó hívóképet. A felsorolt szavakban a keresett hang először szerepeljen a szó elején, majd a végén, végül a közepén. • hányat tapsoltunk (szótagolunk – minden egyes szótag egy taps, letapsoljuk. Megbeszéljük, hogy hányat tapsoltunk, annyi korongot veszünk ki egy dobozból) • melyik emeleten lakik (Az előző játékhoz hasonlóan szótagolunk, tapsolunk. Amennyit tapsoltunk, annak megfelelő emeleten lakik a szó. Pl.: ló – 1. emelet; kutya, ku-tya – 2. emeleten; királylány, ki-rály-lány – 3. emeleten stb.) – ritmusház • a visszhangot (szósort, számsort vagy mondatot mondunk. Akinek dobjuk a labdát, az pontosan ugyanúgy elismétli a hallottakat) <p><u>Az orrunkkal érezzük:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • az illatokat (illatpárnákat varrhatnak a gyerekek: levendula, fahéj, csillagánizs, narancshéj stb.) • melyik virág illata (piacon, virágboltban virágvásárlás, ezek illatának felismerése) <p><u>Megkóstoljuk:</u> a gyümölcsöket, zöldségeket, mézet stb. („Csukd be szemed, nyisd ki szád!”)</p>	<p>Verbális fejlesztés, névutók gyakorlása</p> <p>Auditív észlelés, akusztikus figyelem, keresztcsatornák fejlesztése</p> <p>Hangfelismerés, hangdifferenciálás</p> <p>Auditív emlékezet</p> <p>A keresztcsatornák fejlesztése a vizualitás kizárásával</p>

ÉN...		
	TEVÉKENYSÉGEK	A FEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEI
3–4 évek	<p><u>A kezünkkel (bőrünkkel) érezzük:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> a tárgyak tulajdonságait (sima, érdes, puha, kemény, hideg, meleg stb. – felismerni, hogy a bőrünk érzi ezeket a tulajdonságokat: pl.: egy gombolyagot végigsimítani a gyerekek hátán, karján, lábszárán – nem fogtuk a kezünkbe, mégis érezzük) mi van a takaró alatt („Varázzsák” – gyümölcsök, zöldségek, játékok, használati tárgyak, hangszerek) <p><u>Fűszerkép</u> (a tematika során használt fűszerek, illatok felhasználásával: ragasztás, szórás, barkácsolás)</p> <p><u>Gyapjú-, fonalképek</u> „Ha becsukom a szemem...”(ezt látom, érzem) – festés, rajzolás</p>	<p>Tapintásos észlelés</p> <p>Szem-kéz koordináció, finommotorika</p> <p>Kreativitás</p>
5–7 évek	<p>„Én, mint senki más!”</p> <p>A tükör előtt (külső-belső személyiségjegyek, tulajdonságok) Amiben hasonlítunk–különbözünk Fényképalbum készítése (amikor még kicsi voltam és most) „Megnőttem” (hogyan növekedünk – gyermekenciklopédiák) „Ha megnövök...” (mi szeretnél lenni; milyen felnőtt leszel?)</p> <p>Ujjbegy, ujjlenyomat megfigyelése nagyító alatt Személyi igazolványt készítünk (ujjlenyomat, rajz, fénykép)</p> <p>Különböző technikák biztosítása az önkifejezésre (pl.: Ez vagyok én – nagyméretű csomagolópapíron körberajzolni a gyerekeket, majd mindenki a saját elképzelése alapján kiegészíti a földön dolgozva. Vagy: túrajz – a gyerekek lerajzolják magukat, majd a körvonalak mentén túvel kiszurkálják, óvatosan körbetépiük, egy általuk kiválasztott színes papírra felragasztják)</p>	<p>Verbális fejlesztés (szókincs bővítés, kifejezőkészség)</p> <p>Vizuális észlelés</p> <p>Finommozgások</p> <p>Szem-kéz koordináció</p> <p>Kreativitás</p>